

«СОБОРНА УКРАЇНА ТА ЇЇ ЗЕМЛІ»
Спільна ініціатива
академічних та освітніх середовищ Львова
Український католицький університет
Гуманітарний факультет

Мар'яна Долинська

ЛЬВІВ
ПРОСТІР
НА ТЛІ
МЕШКАНЦІВ
(XIII–XIX СТ.)

ВИДАВНИЦТВО
УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛЬВІВ 2015

УДК 711/712(477.83-25)(091)

ББК Щ85.118(4Укр-Льв)-03

Д 645

Науковий редактор

проф. М. Крикун

Рецензенти:

проф. М. Капраль, доц. В. Маслійчук

Долинська М.

Львів: простір на тлі мешканців XIII–XIX ст. – Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. – 168 с. + 10 іл.

ISBN 978-966-2778-33-5

У цих нарисах зроблено спробу узагальнити найновіші дослідження й усталені академічні погляди на історію Львова від моменту його заснування і до кінця австрійського періоду. Прагнучи описати просторовий розвиток Львова на тлі історії соціуму, автор у кожній темі згадує основні моменти політичного фону, детально характеризує історію змін міського простору (внутрішні та зовнішні межі міста, його адміністративно-територіальний поділ, мережу комунікацій та поселень на передмістях) і описує мешканців міста (структуру влади у Львові, соціальний і національний склад його населення, деякі моменти повсякденного життя).

Для істориків, урбаністів і всіх, кого цікавить історія Львова. Може використовуватися як посібник, насамперед для студентів гуманітарного факультету Українського католицького університету. Також буде корисний учителям історії, котрі викладають львовознавство.

*Видання здійснене за підтримки
Вічного фонду Тимоша і Дженовефи Шевчуків*

ISBN 978-966-2778-33-5

© Долинська М., 2015

© Видавництво УКУ, 2015

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	7
Розділ 1. Природні ландшафти	11
Розділ 2. Найдавніші поселення на території сучасного Львова.....	23
Розділ 3. Виникнення Львова	29
Розділ 4. Німецький, або золотий, період готичного Львова	51
Розділ 5. Ранньомодерний Львів. Занепад маґдебурзького міста	79
Розділ 6. Австрійський період.....	127
<i>Список найважливіших джерел та літератури</i>	158

*Присвячую пам'яті
моїх Батьків Ярослави
та Лева Долинських,
мого Прапрапрадіда Луки
Долинського та Прадіда
Михайла Зубрицького,
всіх знаних і незнаних
Предків, які пензлем,
пером та власним
життям творили
історію мого Міста.*

Автор

ВСТУП

Написати синтез історії міста – завдання надзвичайно складне, особливо якщо історія цього міста вивчена нерівномірно. Отже, коли йдеться про Львів, то на повноцінний виклад його історії треба ще почекати.

Описувати історію Львова почали давно. Ще в XVII ст. до цієї праці приклалися Йоган Альнепек та Бартоломій Зиморович. Численними краєзнавчими студіями і декількома ґрунтовними хронологічними викладами, хоча б Ігнатія Ходинецького чи Дениса Зубрицького, прославилася XIX ст. Окремі факти львівської історії, а деколи і її кардинальні проблеми розсіяні в багатьох вузькопрофільних виданнях, нерідко і в пресі.

Систематичні студії, що провадилися і українськими, і польськими дослідниками, перервалися Другою світовою війною, а в радянський період історія міст досліджувалася дуже мало. За той час погляди, методики вивчення і методологічна база історичної науки зазнали у світі значних змін, перейшли через декілька етапів. Після проголошення незалежності України історики перестали підпорядковуватися ідеологічним догмам, почався новий етап історіописання, проте наздогнати прогаяне (особливо в стосунку до нових методологічних засад) виявилася нелегким завданням.

За останні два десятиліття з'явилося чимало серйозних і скрупульозних досліджень, присвячених окремим проблемам і питанням історії Львова. Опубліковано дуже важливі документи з історії міста, фундаментально вивчено етнічні громади і стосунки між ними, присвячено увагу студіям цехів. Заповнюючи

прогалини, що створилися в другій половині ХХ ст., дослідники опрацьовують теми, пов'язані з людиною-мешканцем міста на рівні мікроісторії та просопографії; особливу увагу приділено вивченню ролі шляхти в місті.

На жаль, проблемами простору міста, появою та розвитком його адміністративного поділу, походженням вулиць історики цікавляться мало, полишаючи цю ділянку знань краєзнавцям і туристичному бізнесу. Тому й не дивно, що нерідко в людей, які беруть до рук продукovanі у великих обсягах яскраві книжечки про Львів, складається враження, що місто започаткувало свою історію десь у ХІХ ст. – всі вулиці, площі, пам'ятники, ресторани й кав'ярні ведуть свій початок з австрійського часу, а перед тим відбувалися окремі події, пов'язані з катами, гарними панночками і сміливими купцями.

Простір міста нерозривно пов'язаний з людиною, яка десь мешкала – у конкретному будинку «в мурах» міста чи у передмісті, з людиною, яка мала майстерню чи город десь у цьому просторі, яка ходила міськими вулицями і шляхами передмість. Студії простору не можуть бути відірваними від вивчення мешканців, бо вони, ці громадяни міста Львова, залишили документи й записи. Порівнюючи їх з давніми мапами, можна реконструювати, як був розпланований і почасти як виглядав Львів у різні часові зрізи. Це неймовірно цікаво: ідучи сучасним Львовом, знати, що саме тут спливав потік і ця територія належала такому-то патрицію, там вже з моменту заснування міста стояв млин, а ще десь тягнулися каскадом штучні ставки.

Людина не живе поза простором та інфраструктурою. Історія міського простору є підосною для вивчення соціальної, економічної, культурної та інших складових історичної урбаністики, адже простір – це не тільки інфраструктура (будинки, палаци, двори, осади, сакральні споруди), розташована в місцевості. Міський простір – це й адміністративно-територіальний поділ, який проявлявся тільки незначним ознакуванням за допомогою межових знаків-курганчиків, а ще це ланова структура передмість, тобто відбиток первісних надань місту територій для різноманітного використання, ремінісценції яких зберігалися

до початку XVII ст., проявляючись у назвах величезних земельних наділів, поєднаних з прізвищами власників. Вивчаючи просторову історію міста, ми починаємо краще розуміти й уявлення людей різних часів: які поняття вони вкладали в такі засадничі для міського простору терміни, як «лан», «передмістя», «вулиця», «воля», значення яких з часом розмилися. Без реконструкції історичної топографії урбаністичної одиниці взагалі неможливі соціотопографічні студії, які передбачають накладання результатів вивчення соціальних процесів на план міста, адже для Львова практично немає точних великомірних мап, давніших від середини XVIII ст.

Звучить парадоксально, але для історії Львова такі кардинальні питання, як час та місце виникнення міста або надання йому маґдебурзького права, залишаються відкритими й понині. Не всі історики погоджуються щодо визначення самого поняття «місто». Мабуть, кожна людина має свою відповідь на це запитання. Переважно у нашому сприйнятті місто – це густо забудований терен з мешкальними, громадськими та промисловими будівлями. Так сприймається місто на побутовому рівні, так його визначала географ Олена Степанів. Історики й архітектори-урбаністи зазвичай бачать розвиток міста в поширенні площі щільної забудови. Така норма сприйняття характерна й для укладачів європейського проекту «Атласів міст». Проте віддавна існують обумовлені межі території, яка підпорядковується міській юрисдикції. Виходячи з правових засад, саме такі терени, які юридично належали міській управі й де ця управа мала обов'язок та право здійснювати адміністративні та судові дії, можна вважати містом.

В цій книжці історія простору Львова розглядається саме на підставі описаної вище засади адміністрування приналежних йому територій: дитинець – підгороддя – посад у княжі часи та «місто в мурах» – передмістя – міські села в часи маґдебурґії. Людина виступає тут як тло просторових проблем, адже без неї не існував би той культурний простір, що об'єднує створене природою і людиною. Це не синтетична історія Львова, а тільки спроба узагальнити найновіші дослідження й уже усталені академічні

погляди на історію львівського простору, яка може стати вихідною базою і стимулом для написання кращої історії нашого міста.

Ця праця не побачила б світ, якби не посередня та безпосередня допомога багатьох дослідників історії Львова. Насамперед хочу подякувати моему Учителеві, професору Миколі Крикуну за багаторічну співпрацю й наукову редакцію книжки. Дякую всім колегам – історикам та реставраторам, що їх студії були використані при написанні тексту; колишнім студентам кафедри реставрації та реконструкції архітектурних комплексів Національного університету «Львівська політехніка», що виконали графічні реконструкції важливих об'єктів львівського культурного ландшафту; студентам Українського католицького університету, які досліджували й досліджують урбаністичні проблеми; аспірантці УКУ Марії Погорілко за наполегливе опрацювання проблем історичної екології. Я щиро дякую доцентів географічного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка Євгенові Іванову за фахові консультації до розділу про природний ландшафт Львова. Нарешті, я безмежно вдячна філологів, доцентів кафедри КлаВіС УКУ Уляні Головач за моральну підтримку, добрі поради й мовні консультації.

Список найважливіших джерел та літератури

Опубліковані джерела

1. Акты, относящиеся къ исторіи Западной Россіи, собранные и изданные Археографической Комиссіей. – Санкт-Петербургъ, 1848. – Т. 3. – 316 с.; Т. 4. – 529 с.
2. Акты, относящиеся къ истории Южно-Западной Руси / ред. А. Петрушевич. – Львовъ, 1868. – 216 с.
3. Альнпек Й. Про природні багатства, розташування і забудову міста, людей та їх основні заняття // Ї. – Ч. 29: Геній місця. – Львів, 2003. – С. 14–16.
4. Жерела до історії України-Руси / ред. М. Грушевський. – Т. 3: Люстрації королівщини в землях Холмській, Белзькій і Львівській в 1664–1665 рр. – Львів, 1900. – 585 с.; Т. 7: Люстрація 1570 р. – Львів, 1900. – 362 с.
5. Зіморович Б. Потрійний Львів. Leopolis triplex. – Львів, 2002. – 224 с.
6. Зубрицький Д. Хроніка міста Львова. – Львів, 2002. – 602 с.
7. Зубрицький Д. Хроніка Ставропігійського братства. – Львів, 2011. – 404 с.
8. Ісаєвич Я. Д. Джерела з історії української культури доби феодалізму. XVI–XVIII ст. – Київ, 1972. – 142 с.
9. Ісаєвич Я. Найдавніший історичний опис Львова // Жовтень. – 1980. – № 10. – С. 105–114.
10. Історія Львова в документах і матеріалах / упор. У. Я. Єдлінська, Я. Д. Ісаєвич, О. А. Купчинський та ін. – Київ, 1986. – 422 с.
11. Крип'якевич І. Львівська Русь в першій половині XVI ст.: Дослідження і матеріали [= Львівські історичні праці. Джерела. – Вип. 2]. – Львів, 1994. – 394 с.

12. Першодрукар Іван Федоров та його послідовники на Україні (XVI – перша половина XVII ст.) / упор. Я. Д. Ісаєвич та ін. – Київ, 1975. – 341 с.
13. Привілеї міста Львова XIV–XVIII ст. / упор. М. Капраль. – Львів, 1998. – Т. 1. – 640 с.
14. Привілеї національних громад міста Львова XIV–XVIII ст. / упор. М. Капраль. – Львів, 2000. – 576 с.
15. Соціальна боротьба в місті Львові в XVI–XVIII ст. / ред. Я. П. Кісь. – Львів, 1961. – 444 с.
16. Юбилейный сборникъ въ память 350-лѣтія Львовскаго Ставропігіона / ред. А. Копыстьянскій. – Львовъ, 1936. – Часть I. – 284 с.
17. Юбилейный сборникъ въ память 350-лѣтія Львовскаго Ставропігіона / ред. А. Копыстьянскій. – Львовъ, 1936. – Часть II. – 178 с.
18. Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie. – Lwów, 1872. – Т. 3–7, 9, 10.
19. Sta łańów inwentarz główny z osobną każdych verificatią, na sześć tractatów rozdzielony // Zubyk R. Gospodarka finansowa miasta Lwowa w latach 1624–1635. – Lwów, 1930. – S. 457–462.

Монографії, підручники

1. Александрович В. Львівські малярі кінця XVI ст. – Львів, 1998. – 198 с.
2. Бойко О. Синагоги Львова. – Львів, 2008. – 204 с. + 1 карта.
3. Войтович Л. Князь Лев Данилович. – Львів, 2012. – 181 с.
4. Гаврилова Э. С. Карта города Львова и ее развитие. – Львов, 1956. – 80 с.
5. Гошко Т. Нариси з історії магдебурзького права в Україні. XIV – поч. XVII ст. – Львів, 2002. – 256 с.
6. Долинська М. Історична топографія Львова XIV–XIX ст. – Львів, 2006. – 356 с.
7. Енциклопедія Львова / ред. А. Козицький, І. Підкова. – Т. 1–5. – Львів, 2006.
8. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі. – Львів, 2002. – 752 с. + 8 кол. карт.
9. Заяць О. Громадяни Львова XIV–XVIII ст.: правовий статус, склад, походження. – Київ – Львів, 2012. – 558 с.

10. Історія Львова / ред. В. Секретарюк. – Київ, 1984. – 414 с.
11. Історія Львова. У 3 тт. / ред. Я. Ісаєвич, М. Литвин, Ф. Стеблій. – Львів, 2006.
12. Капраль М. Люди корпорації: Львівський шевський цех у XVII–XVIII ст. [= Львівські історичні праці. Дослідження. – Вип. 5]. – Львів, 2012. – 552 с. + 16 іл.
13. Капраль М. Національні громади Львова XVI–XVIII ст. (Соціально-правові взаємини). – Львів, 2003. – 440 с.
14. Кісь Я. Промисловість Львова у період феодалізму (XIII–XIX ст.). – Львів, 1968. – 234 с.
15. Книш Я. Львів: Таємниці княжої доби. – Львів, 2005. – 98 с.
16. Козицький А. Leopoldus militans. Нариси військової історії Львова XIII–XVIII ст. – Львів, 2014. – 368 с.
17. Крип'якевич І. П. Галицько-Волинське князівство. – Київ, 1984. – 176 с.
18. Кульчицький В., Бойко І., Натасяк І., Мікула О. Апарат управління Галичиною в складі Австро-Угорщини. – Львів, 2002. – 82 с.
19. Лильо І. Нариси з історії грецької громади Львова XVI–XVII ст. – Львів, 2002. – 186 с.
20. Меламед В. Евреи во Львове (XIII – первая половина XX века). События, общество, люди. – Львов, 1994.
21. Charewiczowa Ł. Historiografia i miłośnictwo Lwowa. – Warszawa, 1990. – 291 s.
22. Charewiczowa Lucja. Klęski zaraz w dawnym Lwowie [= Biblioteka lwowska. – Т. 28]. – Lwów, 1930. – 90 s.
23. Chodyniecki Ignacy. Historia stołecznego Królestw Galicyi i Lodomeryi miasta Lwowa od założenia jego aż do czasów teraźniejszych w r. 1829 wydana. – Lwów, 1865. – 466 s.
24. Drexler I. Wielki Lwów. Le grand Leopold. – Lwów, 1920. – 68 s.
25. Szolginia W. Historiografia architektury i urbanistyki dawnego Lwowa. – Warszawa, 1989. – 95 s.
26. Zubyk R. Gospodarka finansowa miasta Lwowa w latach 1624–1635. – Lwów, 1930. – 495 s.

Статті

1. Александрович В. Львівські контракти на малярські роботи кінця XVI–XVII ст. // Україна модерна. – Львів, 2000. – Ч. 4–5. – С. 343–364.

2. Бевз М. Нове джерело до історії урбаністики Львова ХІХ ст. (рукописна карта міста з околицями з 1835 р.) // Народознавчі зошити. – 2000. – Зош. 2 (32). – С. 371–373.
3. Вінниченко О. «Побожна смерть»: заповіт львівського вірменського єпископа Деодата Нерсесовича (1709 р.) // Вісник львівського університету. Сер. історична. – Львів, 2012. – Спец. вип. – С. 44–55.
4. Войтович Л. Друга Галицька династія. Загадки і проблеми // Семінарії «Княжі часи». – Львів, 2002. – С. 2–6.
5. Вуйцик В. Архітектурний ансамбль Успенського братства: реставрація та обнови // Успенське братство і його роль в українському національно-культурному відродженні. Доповіді та повідомлення наукової конференції 4–5 квітня 1996 року. – Львів, 1996. – С. 23–31.
6. Вуйцик В. Львівські хвіртки. Штрих до історії міських фортифікацій // Галицька брама. – 1996. – № 57–58. – С. 14–15.
7. Вуйцик В. Львівські барокові палаци. Палац Більських // Вісник Інституту «Укрзахідпроектреставрація». – Львів, 2003. – Ч. 13. – С. 65–73.
8. Грицак Я. Страсті по Львову // Критика. – Київ, 2002. – Ч. 7–8. – С. 2–5.
9. Дашкевич Я. Давній Львів у вірменських та вірмено-кипчацьких джерелах // Україна в минулому. – Київ – Львів, 1992. – Вип. 1. – С. 8–11.
10. Дашкевич Я. Початки вірменської церковної адміністрації у Львові (друга половина ХІІІ–ХІV ст.) // Семінарії «Княжі часи». Давній Львів. – Львів, 2003. – С. 43–46.
11. Дашкевич Я. Типологія актів з історії щоденного життя Львова (вірменська колонія кінця ХVІ – початку ХVІІ ст.) // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Київ, 1999. – Вип. 3–4. – С. 169–199.
12. Дибя Ю., Петрик В. Планувальна структура «долокаційного» Львова // Семінарії «Княжі часи». – Львів, 2002. – С. 40–59.
13. Долинська М. «Хроніка Ставропігійського братства...» Дениса Зубрицького як джерело для вивчення нерухомої власності Ставропігії // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Рукописна україніка у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України та проблеми створення інформаційного банку даних». – Львів, 1999. – С. 390–401.

14. Долинська М. Будівельні обміри та креслення мешкальних кам'яниць в українській дільниці Львова кінця XVIII ст. // Вісник інституту «Укрзахідпроектреставрація». – Львів, 1997. – Ч. 8. – С. 58–66.
15. Долинська М. Елементи локації Львова у княжу добу // Записки НТШ. – Т. 255: Праці комісії архітектури і містобудування. – Львів, 2008. – С. 78–85.
16. Долинська М. Елементи просторової локації на Краківському передмісті пізньосередньовічного Львова // Регіональна історія України. – Київ, 2009. – Вип. 3. – С. 287–297.
17. Долинська М. Маловідома літографічна карта Львова першої половини XIX ст. // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Рукописна україніка у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України та проблеми створення інформаційного банку даних». – Львів, 1999. – С. 266–270.
18. Долинська М. Приватні і громадські кам'яниці у кварталах Львова біля Успенської церкви у XVIII ст. // Вісник Львівського університету. Сер. історична. – Львів, 1997. – Вип. 32. – С. 206–217.
19. Долинська М. Соціотопографічна характеристика української (руської) дільниці Львова у XVI–XVIII ст. Загальні уваги // До джерел. Збірник наукових праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя. – Київ – Львів, 2004. – Т. 1. – С. 766–780.
20. Дорош А. Львів. На південний схід від передмістя // Галицька брама. – Львів, 2001. – № 11–12. – С. 12–14.
21. Зазуляк Ю. Шляхта на львівському передмісті в XV ст. (з історії міжстанових відносин у Галицькій Русі пізнього середньовіччя) // Вісник львівського університету. Сер. історична. – Львів, 2002. – Вип. 37/1. – С. 86–94.
22. Ісаєвич Я. Військо Богдана Хмельницького під мурами Львова // Львів: Історичні нариси. – Львів, 1996. – С. 145–149.
23. Ісаєвич Я. Д. Д. І. Зубрицький і його діяльність в галузі спеціальних історичних дисциплін // Науково-інформаційний бюлетень архівного управління УРСР. – 1963. – № 1. – С. 48–57.
24. Ісаєвич Я. Львівське Успенське братство, його школа і друкарня // Львів: Історичні нариси. – Львів, 1996. – С. 82–89.
25. Ісаєвич Я. Як виникло місто під назвою Львів // Львів: Історичні нариси. – Львів, 1996. – С. 14–23.
26. Ісаєвич Я. Д. Архів Львівського братства // Архіви України. Науково-інформаційний бюлетень архівного управління при Раді міністрів УРСР. – 1968. – № 1. – С. 88–93.

27. Капраль М. Брати Рогатинці – старійшини Львівського Успенського братства // Україна в минулому. – Київ – Львів, 1992. – Вип. 2. – С. 50–60.
28. Капраль М. Історіографія Львівського Успенського братства // Україна в минулому. – Київ – Львів, 1992. – Вип. 1. – С. 54–71.
29. Капраль М. Проблеми соціотопографії Львова (за матеріалами фінансових книг другої чверті XVI ст.) // *Lwów. Miasto. Społeczeństwo. Kultura.* – Т. 2 / red. H. W. Żaliński i K. Karolczak. – Kraków, 1998. – S. 41–46.
30. Капраль М. Станово-професійна структура населення Львова у другій чверті XVI ст. (за матеріалами міських рахункових книг) // Україна в минулому. – Київ – Львів, 1994. – Вип. 6. – С. 7–34.
31. Кияновська Л. Франц Ксавер Вольфганг Моцарт і Львів // *Ї.* – Ч. 29: Геній місця. – Львів, 2003. – С. 128–132.
32. Книш Я. Заснування Львова // Семінарій «Княжі часи». – Львів, 2002. – С. 7–13.
33. Козубська О. Львівський катедральний костюл в історіографії // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2001. – Вип. 5. – С. 140–152.
34. Кос Г. Українська дільниця середньовічного Львова (до питання історії будівництва та архітектури XV–XIX ст.) // Україна в минулому. – Київ – Львів, 1994. – Вип. 5. – С. 66–75.
35. Кос Г. З історії забудови вірменської дільниці у Львові // *Записки НТШ.* – Т. 227: Праці секції мистецтвознавства. – Львів, 1994. – С. 289–295.
36. Крип'якевич І. Русини властители у Львові в першій половині XVI ст. // Науковий збірник, присвячений проф. Михайлові Грушевському. – Львів, 1906. – С. 219–236.
37. Крип'якевич І. Топоніміка старого Львова // Науково-інформаційний бюлетень архівного управління УРСР. – Київ, 1964. – № 5 (67). – С. 85–87.
38. Мартинюк А., Тарас Я. Перший детальний план міста Львова // Народознавчі зошити. – 2000. – Зош. 2 (32). – С. 365–372.
39. Мацкевий Л. Г. Екологічні аспекти заселення території сучасного Львова у кам'яну добу // Історична топографія та соціотопографія України. – Львів, 2006. – С. 80–102.
40. Могитич Р. Передмістя самоврядного Львова у першій половині XVII ст. // Вісник Інституту «Укрзахідпроектреставрація». – 2003. – Ч. 13. – С. 33–51.

41. Могитич Р. Планувальна структура львівського середмістя і проблеми його датування // Записки НТШ. – Т. 227: Праці секції мистецтвознавства. – Львів, 1994. – С. 279–288.
 42. Петегирич В., Івановський В. Середньовічна археологія Львова: підсумки і перспективи // Міжнародна наукова конференція «Галицько-Волинська держава: передумови виникнення, історія, культура, традиції» (м. Галич, 19-21 серпня 1993 р.): Тези доповідей та повідомлень. – Львів, 1993. – С. 41–43.
 43. Петришак Б. Буденні та святкові події у житті міського писаря у Львові в XIV–XVII ст. // Lwow: miasto – społeczeństwo – kultura. – Т. 9: Życie codzienne miasta / red. K. Karolczak i Ł. T. Sroka. – Kraków, 2014. – S. 23–33.
 44. Петришак Б. Міська канцелярія Львова другої половини XIV – початку XV століть: дискусійні питання // Львів: місто – суспільство – культура. – Т. 8. – Ч. 1: Влада і суспільство / ред. О. Аркуша, М. Мудрий. – Львів, 2012. – С. 11–33.
 45. Свистунь Ф. И. Русские домовладѣльцы въ Львовѣ въ XVIII вѣкѣ // Вѣстник «Народного дома». – Львовъ, 1909. – С. 171–181.
 46. Січинський В. Катедра святого Юра. – Б. м., б. д.
 47. Срібний Ф. Студії над організацією львівської Ставропігії від кінця XVI до половини XVII ст. // Записки НТШ. – Т. 106. – Львів, 1911. – С. 25–40; 1912. – Т. 108. – С. 5–38; 1912. – Т. 111. – С. 5–24; 1912. – Т. 112. – С. 59–73; 1913. – Т. 114. – С. 25–56; 1913. – Т. 115. – С. 29–76.
 48. Стеблій Ф. Львів – центр українського національного відродження // Львів: Історичні нариси. – Львів, 1996. – С. 150–167.
 49. Стеблій Ф. Українська «весна народів» у Львові // Львів: Історичні нариси. – Львів, 1996. – С. 168–183.
 50. Трегубова Т. А. Планировка средневекового Львова // Строительство и архитектура. – Київ, 1968. – № 6. – С. 17–19.
 51. Трегубова Т. А. Реконструкція розпланування середньовічного Львова за письмовими джерелами // Архітектурна спадщина України. – Київ, 1996. – № 3. – Част. 2. – С. 17–31.
 52. Фелонюк А. Органи влади на території замкової юрисдикції Львова в другій половині XVII–XVIII ст. // Urzędy państwowe, organy samorządowe i kościelne oraz ich kancelarie na polsko-ruskim pograniczu kulturowym w okresie od XV do XIX wieku. – Kraków, 2007. – S. 271–320.
- Фелонюк А. Уряд ландвійта (підвійта) на передмістях Львова XVI–XVIII ст. // Lwow: miasto – społeczeństwo – kultura. – Т. 7:

- Urzędy, urzędnicy, instytucje / red. K. Karolczak, Ł. T. Sroka. – Kraków, 2010. – S. 91–110.
53. Яремич Г. Охоронні та пам'яткознавчі традиції Львова // Галицька брама. – 1996. – № 15. – С. 18–19.
 54. Яценко Г. А. Юридики міста Львова в XVIII столітті // Питання історії СРСР. – Львів, 1958. – С. 80–95.
 55. Czołowski A. Obraz dziejowy Lwowa // Miasto Lwów w okresie samorządu. – Lwów, 1896. – S. III–XX.
 56. Czołowski A. Pogląd na organizację i działalność władz miejskich do 1848 r. // Miasto Lwów w okresie samorządu. – Lwów, 1896. – S. XXIII–LXXXIV.
 57. Dziubiński L. Okolice i dobra miasta Lwowa. Szkic historyczno-etnograficzny // Miasto Lwów w okresie samorządu. – Lwów, 1896. – S. 469–514.
 58. Janeczek A. Studia nad początkami Lwowa – bilans osiągnięć i potrzeb badawczych // Rocznik lwowski 1993–1994. – Warszawa, 1994. – S. 7–36.
 59. Kowalczuk M. Rozwój terytoryalny miasta // Miasto Lwów w okresie samorządu. – Lwów, 1896. – S. 299–352.
 60. Tomkiewicz W., Witwicki J. Obwarowania Lwowa i ich przemiany do XVIII w. // Kwartalnik Architektury i Urbanistyki. – Warszawa, 1971. – Zesz. 2–3. – S. 91–204.

Путівники, довідники, альбоми, атласи

1. Атлас українських історичних міст. – Т. 1: Львів / ред. Мирон Капраль. – Київ, 2014. – 95 с. + 25 ориг. карт, 11 карт-реконструкцій, 6 видів міст.
2. Види давнього Львова і Кракова. Спільна виставка Історичного музею міста Кракова і Львівського історичного музею. – Краків, 1997. – 182 с.
3. Вуйцик В. С., Липка Р. М. Зустріч зі Львовом. Путівник. – Львів, 1987. – 175 с.
4. Вуйцик В. С. Державний історико-архітектурний заповідник у Львові. – Львів, 1991. – 175 с.
5. Голубець М. За український Львів (Епізоди боротьби XIII–XVIII в.). – Львів, 1927. – 80 с.
6. Каталог гравюр XVII–XX ст. З фондів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника АН УРСР. – Київ, 1989. – 45 с.
7. Кос Г., Федина Р. Вулиця Руська у Львові. – Львів, 1996. – 92 с.

8. Крип'якевич І. Історичні проходи по Львові. – Львів, 1991. – 167 с.
9. Крип'якевич І. Львів. Його минувшина й теперішність. – Львів, 1910. – 64 с.
10. Мельник Б. Довідник перейменувань вулиць і площ Львова. – Львів, 2001. – 128 с.
11. Могитич І. Р. Ансамбль вулиці Руської. – Львів, 1982. – 120 с.
12. Степанів О. Сучасний Львів. Путівник. – Львів, 1992. – 144 с.
13. Трегубова Т., Мих Р. Львів. Архітектурно-історичний нарис. – Київ, 1989. – 272 с.
14. Barański F. Przewodnik po Lwowie. Z planem i widokami Lwowa. – Lwów, 1902. – 182 s.
15. Czerner O. Lwów na dawnej rycinie i planie. – Wrocław, 1997. – 269 s.
16. Kaczorowski B. Zabytki starego Lwowa. – Warszawa, 1990. – 207 s.
17. Skorowidz król. stoł. miasta Lwowa. – Lwów, 1899.
18. Szolginia W. Ikonografia dawnego Lwowa (część pierwsza). Najstarsze widoki Lwowa. – Warszawa, 1991. – 63 s. + 25 rys.

Наукове видання

Мар'яна Долинська
ЛЬВІВ:
простір на тлі мешканців
XIII–XIX ст.

Науковий редактор *Микола Крикун*

Коректура *Ксеня Сімович*

Художнє оформлення *Лада Гентош*

Комп'ютерна верстка *Юрій Пелех*

ВИДАВНИЦТВО
УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
вул. І. Свенціцького, 17, Львів 79011
факс: (0322) 409496
e-mail: ucupress@ucu.edu.ua
www.press.ucu.edu.ua
Свідоцтво про реєстрацію ДК 1657 від 20.01.2004

Підписано до друку 28.02.2015. Формат 60x90/16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Гарнітура Minion Pro. Умовн. друк. арк. 11,12
Обл. вид. арк. 6,7.

Друк ТзОВ «Компанія «Манускрипт»»
м. Львів, вул. Руська, 16
тел.: (032) 235-51-40

Maryana Dolynska.

Lviv: The Urban Space against the Background of Its Inhabitants (13th to 19th centuries)

The study attempts to bring together the most recent research and the established academic views regarding the history of Lviv since its foundation till the end of the Austrian period. In order to present the spatial development of Lviv against its social background, it mentions the principal elements of the relevant political situations, describes in detail the history of the changing urban space (external and internal boundaries of the city, its administrative and territorial divisions, the networks of communication routes and suburban settlements), and characterizes the city population (the structures of power, social and national composition, peculiar features of the everyday life).

The book would be useful to historians, urbanists, as well as everyone interested in the history of Lviv. It can also be used as a study guide, especially at the Humanities Department of the Ukrainian Catholic University, or as a reference book for school teachers who teach Lviv studies.